

De lever van een Snoek, onder andere

Wat velen deze zomer bezig hield was ongetwijfeld het weer. Vaker dan menigeen lief was bleek het voorspelde weer af te wijken van wat zou volgen. En niet minder vaak was de temperatuur te laag en de hoeveelheid neerslag te groot "voor de tijd van het jaar".

Sinds mensenheugenis houden we ons bezig met het voorspellen van het weer, maar pas sinds enkele eeuwen zijn hier mechanische hulpmiddelen voor beschikbaar (thermometers en barometers), de laatste jaren zelfs zeer geavanceerde apparatuur. Veel "praktijkervaring" van onze voorouders dreigt nu verloren te gaan. In de beperkte ruimte die mij hier ter beschikking staat, wil ik u daarom helpen aan de hand van die "praktijkervaring" iets te voorspellen over het weer in de komende winter.

Een strenge winter staat ons te wachten als er in de komende maand veel rozebottels, eikels en steenvruchten zijn; als de bladeren lang aan de bomen blijven zitten, als de vogels erg vet zijn; als het borstbeen van een omstreeks 11 november gebraden gans er bruin uit ziet (een witte kleur duidt op veel sneeuw in de komende winter); als de levers van snoeken een spitse punt vertonen.

U moet het mij maar niet kwalijk nemen als uw aan de hand van de hier genoemde waarnemingen gedane voorspelling onjuist zou blijken. Maar denkt u wel eens na over de vraag of genoemde verschijnselen een voorspellende waarde zouden kunnen hebben óf dat het gaat om min of meer toevallige verbanden die uit allerlei overwegingen (bijv. van wereldbeschouwelijke aard) als oorzakelijk werden beschouwd.

Douwe Th. de Graaf

Verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten

Te Maastricht op 2 april

De voorzitter, de heer Blink, opende de bijeenkomst met enkele zakelijke mededelingen en meldde voorts dat hij weer Meikevers had waargenomen. Sinds zeker drie jaar was deze soort hier door de aanwezige leden niet meer gezien. De heer Paping vertelde over een broedgeval van Ransuilen aan de Mosasaurusweg in Maastricht. In de braakballen werden voornamelijk resten van Mussen aangetroffen.

Na nog tal van vragen en mededelingen door de leden, kregen de heren B.G. Graatsma en C. Felix het woord voor een inleiding over het dal van de Hohn, het doel van een excursie die later deze maand zou worden gehouden. Aan de hand van schitterende dia's werd een goed beeld verkregen van wat de excursiegangers te wachten zou staan.

Te Maastricht op 7 mei

De heer Felix deelde mee dat hij op 1 mei aan de voet van de Thier de La-

naye één Boswitje (*Lepitiden sinapis*) had waargenomen. In Nederland wordt deze soort niet als inheems beschouwd maar als zeldzame zwerver. De heer Vossen meldde de waarneming van een Oranje luzernevlinder (*Colias croceus*) op 16 april tegenover Borgharen op Belgisch grondgebied. In onze streken is deze soort alleen als trekvlinder bekend.

De heer Gubbels meldde een waarneming van een Groene pad *Bufo viridis*; zie ook Natuurhist. Maandbl. 76(4): 86-87), begin april in het Bunderbos. Daarna kreeg hij het woord om uitgebreid in te gaan op zijn onderzoek naar Hamsters en hun winterslaap. Spreker besprak uitvoerig de leefwijze en het biotoop van de Hamster die, voor wat Nederland betreft, alleen voorkomt in Zuid- en Midden Limburg tot aan Roermond. Vanaf augustus begint de voorbereiding op de winterslaap. Een Hamster verzamelt dan zo'n 2 tot 6 kg granen. In oktober-november begint de winterslaap die eindigt in maart-april. Of temperatuur, daglengte of hoeveelheid ultraviolette straling hierbij van doorslaggevend betekenis zijn, is niet bekend. Tijdens de winterslaap wordt het metabolisme van Hamsters gevend door verlaging

van de hartslag- en ademhalingsfrequentie en daling van de bloeddruk en lichaamstemperatuur. Ook spelen hormonale veranderingen een rol. Het ontwaken uit de winterslaap kan een gevolg zijn van een hogere koolzuurconcentratie, een volle urineblaas, daling van de omgevingstemperatuur, hormonale veranderingen of harde geluiden.

Tijdens het onderzoek van de heer Gubbels werd gedurende één seizoen via een in de buik geïmplanteerde sonde de lichaamstemperatuur van een Hamster gemeten en op andere wijzen de omgevingstemperatuur, de luchtvochtigheid en de luchtdruk. Het proefdier bleek 23 cycli van "winterslaap - diepe winterslaap - ontwaken - actief zijn" door te maken.

Het ontwaken bleek in 80% van de gevallen plaats te hebben na een plotselinge daling van de omgevingstemperatuur.

De heer Gubbels vermeldde in zijn betoog nog tal van andere bijzonderheden die zijn voordracht zeer de moeite waard maakten. De heer Blink kon als voorzitter van Kring Maastricht de heer Gubbels namens de leden dan ook hartelijk danken voor zijn boeiende bijdrage aan deze bijeenkomst.